

Opční protokol k Úmluvě

Protokol dává možnost lidem s postižením napsat stížnost, když došlo k porušení Úmluvy v jejich zemi.

Text je tady: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvozp/dokumenty/Opcni-protokol-k-Umluve-OSN-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim.pdf>

Bohužel text Opčního protokolu ještě není ve snadném čtení.

Zkusíme vám ale stručně vysvětlit, co je v protokolu napsáno a na co je dobrý.

Opční protokol znamená dodatkový protokol.

Je to doplnění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Opční protokol musí státý, co podepsaly Úmluvu, přijmout zvlášť.

Ve státech, které ho přijaly, mají lidé s postižením další práva.

V České republice platí Opční protokol od 23. září 2021.

Opční protokol dává tato dvě důležitá práva:

- Lidé s postižením mohou poslat stížnost speciálnímu Výboru. Jmenuje se Výbor pro práva osob se zdravotním postižením. Patří do Organizace spojených národů (OSN) a sídlí v Ženevě. Více o jeho činnosti zde: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crpd>

Ve stížnosti je potřeba popsat, v čem u konkrétního člověka došlo k porušení Úmluvy.

Člověk nemusí být svéprávný, ani nepotřebuje advokáta.

Stížnost se posílá elektronicky ve formuláři.

Stížnost se musí napsat stanoveným cizím jazykem, nejlépe anglicky.

Jak má stížnost vypadat se můžete dočíst tady: <https://www.ohchr.org/en/documents/tools-and-resources/form-and-guidance-submitting-individual-communication-treaty-bodies>

Může to být složité, proto je dobré říct si o pomoc.

Můžete se obrátit například na poradnu QUIP, kterou poskytuje Rytmus, od klienta k občanovi, z. ú.

Speciální Výbor není soud, ale skupina odborníků, kteří stížnost posoudí.

Zeptají se státu, proti kterému stížnost je, co ve věci udělal.

Až Výbor stížnost posoudí, napíše člověku, který ji podal i jeho státu.

Pokud stát Úmluvu porušil, Výbor mu doporučí, jak to napravit.

Už se třeba stalo, že v Rakousku doplnili v městské hromadné dopravě ozvučení pro lidi se zrakovým postižením.

V Maďarsku se zaměřili na úpravu bankomatů, aby je mohli lépe používat lidé s postižením.

- I ostatní lidé nebo organizace (třeba organizace hájící zájmy lidí s postižením) mohou napsat Výboru. Mohou ho upozornit na závažné nebo systematické porušování Úmluvy v dané zemi.

Výbor pošle někoho ze svých členů do daného státu a situaci prověří.

Mluví s lidmi, kterých se věc týká, zjišťuje si informace.

Na konec vydá zprávu.

Ve zprávě může doporučit státu, jak má věc napravit.

Výbor třeba zjistil, že ve Velké Británii upravili sociální dávky.

Udělali to v rozporu s Úmluvou, protože to lidem s postižením uškodilo.

Například snížili příspěvky na zaměstnávání lidí s postižením.

Ve Španělsku zase Výbor zjistil, že děti s mentálním postižením nemohou chodit do běžné školy s ostatními.

V Maďarsku Výbor objevil, že je víc a víc lidí omezených ve svéprávnosti a jsou v ústavech.

Chybí jim podpůrné služby v komunitě.

Proti České republice zatím nikdo stížnost nepodal.

Slovensko přijalo Opční protokol o 10 let dříve než Česká republika.

Už tři Slováci stížnosti podali. Zatím o nich není rozhodnuto.